

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A
Helsinki
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto sokeriverotusta selvittävän työryhmän väliraportista

Diaarinumero: VM132:00/2011

Elintarviketuotanto työllistää Suomessa

Verotuspäätöksiä tehtäessä on pidettävä huolta siitä, ettei vahingoiteta kotimaisen ruoantuotannon kannattavuutta ja kilpailukykyä. Elintarvikesektori on tärkeä työllistäjä. Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liiton jäsenyritykset työllistävät epäsuorasti noin 25 000 henkilöä.

Suomessa työvoimakustannukset ja verotus ovat korkeita. Elintarvikkeiden verorasituksen kasvattaminen voi suoraan heikentää suomalaisten kuluttajien halukkuutta ostaa kotimaisia elintarvikkeita. Sen sijaan edullisempi tuontiruoka, joka on tuotettu halvemmilla työvoimakustannuksilla ja luonnonolosuhteiltaan edullisemmilla viljelyalueilla, saattaa houkutella.

Lähtökohtaisesti ajatus sokeriverosta tai makeisveron laajentamisesta on oikean suuntainen, sillä valmistevero kohtelee tuotantokustannuksiltaan erilaisia tuotteita oikeudenmukaisesti eli nostaa molempien yksikköhintaa tuotekiloa kohden euromääräisesti yhtä paljon. Sen sijaan arvonlisävero nostaa kalliimman tuotteen hintaa yksikköä kohden enemmän.

Maitotuotteita ei tulisi rinnastaa makeisiin

Väliraportissa sokeriveron veronalaisiksi tuotteiksi on valittu tuoteryhmät, jotka yleensä sisältävät sokeria ja joista sitä saadaan runsaasti. Maitotuotteista sokeripitoisuuden perustuvan veron piiriin kuuluisivat makeutetut maitotuotteet kuten jogurtit.

Ravitsemussuosituksen mukaan rasvattomia ja vähärasvaisia maitovalmisteita tulisi nauttia päivittäin niiden monipuolisen ravintosisällön vuoksi. Vaikka maustettuihin jogurtteihin lisätäänkin sokeria, ei niitä kuitenkaan pitäisi rinnastaa makeisiin.

Suurimmassa osassa maitovalmisteita kuten maidoissa, piimissä, ravintorasvoissa ja juustoissa ei ole lisättyä sokeria. Sen sijaan niissä on vaihtelevia määriä maidon luontaista sokeria laktoosia. Sen määrä on vastaanotetussa raakamaidossa keskimäärin 4,9 g 100 millilitrassa.

Nimikkeissä 0402 ja 0404 ei ole Suomen markkinoilla sellaisia maitovalmisteita, joissa olisi lisättyä sokeria, tai niitä on äärimmäisen vähän. Nimikkeen 0402 tärkeimmät tuotteet ovat rasvaton ja rasvainen maitojauhe, joihin ei lisätä sokeria. Nimikkeeseen 0404 kuuluvat sekä herasta että maidon ainesosista tehdyt tuotteet. Suomen

markkinoilla tällaisia tuotteita ovat vähälaktoosiset ja laktoosittomat maidot ja piimät, joihin ei siis ole lisätty sokeria. Toinen iso tuoteryhmä ovat demineralisoidut herajauheet, jotka pääosin viedään.

Maustettujen jogurttien verottaminen on tehotonta

Tärkein verotettava maitotuote nimikkeessä 0403 olisi jogurtti. Kuitenkin suositusten mukaan noin puolet päivittäisestä energiansaannista tulisi saada hiilihydraateista. Hyviä hiilihydraattien lähteitä ovat elintarvikkeet, joista saa runsaasti tärkeitä ravintoaineita suhteessa niiden sisältämään energiaan. Tällaisia ovat mm. vähärasvaiset ja rasvattomat maitovalmisteet kuten jogurtit.

Jogurtteja kulutetaan Suomessa noin 130 miljoonaa kiloa. Keskimääräinen lisätyn sokerin määrä on 7-8 % ja maidon luontaisen sokerin 4 - 5 %, joten jogurteissa on lisättyä sokeria noin 10 miljoonaa kiloa. Se on 5 % Suomessa kulutetusta lisätystä sokerista. Jos sokerivero olisi euron sokerikilolta, maksaisi jokainen suomalainen 2 euroa sokeriveroa vuodessa jogurtin hinnoissa. Veroa kerättäisiin kiloa kohden 8 senttiä ja 200 gramman purkkia kohden alle 2 senttiä.

Laktoosia ei tule verottaa

Kokonaissokeripitoisuuteen perustuvassa mallin toisessa vaihtoehdossa kohdassa 5.3. todetaan, että verollisia tuoteryhmiä olisivat jaksossa 5.2.2. luetellut sokeria sisältävät maitotuotteet, hunaja jne. Tässä kohdassa ei selvästi täsmennetä olisivatko maitotuotteista mukana vain lisättyä sokeria sisältävät maitotuotteet vai kaikki nimikkeiden 0402, 0403 ja 0404 maitotuotteet.

Laktoosia ei tulisi missään tapauksessa verottaa, sillä se on maidon luonnollinen osa. Laktoosi on ei-kariogeeninen (eli ei aiheuta kariesta) ja suhteellisen hidas nostamaan verensokeria. Sen poistaminen lisäisi maidon käsittelyä ja nostaisi valmistuskustannuksia. Lisäksi lopputuotteen sokeripitoisuus vaihtelee valmistusmenetelmän mukaan.

Veron tulee kohdella korvaavia tuotteita yhdenmukaisesti

Yhdenmukaisen kohtelun vuoksi ehdotettuihin sokeriveron tuoteryhmiin tulisi lisätä myös jogurttia ja muita maitovalmisteita imitoivat tuontiraaka-aineista, kuten soijasta tai riisistä, tehdyt elintarvikevalmisteet. Lisäksi kansainvälinen elintarviketeollisuus tuo markkinoille jatkuvasti makeutettuja välipalatuotteita, jotka jäisivät ehdotettujen tuoteryhmien ulkopuolelle.

Veronkeruu ei saa lisätä yritysten kustannuksia

Todellisin sokeripitoisuuden verottaminen ei ole kovin yksinkertaista ja veron kerääminen voi aiheuttaa sekä elintarvikealan yrityksille että veroviranomaisille mittavia kustannuksia, tästä hyvänä esimerkkinä on jogurtin valmistus.

Sokeriveron toteutuessa meijerin raaka-ainevarastossa olisi kahdenlaisia makeutusaineita ja hilloja. Osasta raaka-aineita sokerivero olisi jo maksettu ja osasta se olisi maksamatta.

Jogurtin marja- tai hedelmälisä lisätään joko makeutettuun tai makeuttamattomaan jogurttimassaan. Suomen suurimmassa jogurttimeijerissä hillot lisätään sokeroituun jogurttimassaan suunnitellussa järjestyksessä. Tuotevaihto tapahtuu keskeytymättömässä prosessissa.

Oletetaan, että ensin valmistettaisiin banaanijogurttia ja sitten mustikkajogurttia. Ulkomailta tuodusta banaanilisästä ei ole maksettu sokeriveroa, mutta kotimaassa valmistetusta mustikkahillosta se on maksettu. Banaanijogurtissa olisi lopulta verotusmielessä kahdenlaista sokeria. Samasta massasta tehtyä jogurttia myydään kotimaahan, Ruotsiin ja Venäjälle. Vientituotteista jogurttimassasta maksettu vero pitäisi pystyä palauttamaan ja kotimaahan myytävistä tuotteista banaanilisäkkeen vero pitäisi pystyä perimään. Mustikkajogurtin kohdalla kaikki sokerista maksettu vero pitäisi vientitapauksessa pystyä palauttamaan. Erillinen verokohtelu pitäisi pystyä hallitsemaan vuosittain noin 13 000 valmistuserän kohdalla.

Sellaisen tiedonhallintajärjestelmän rakentaminen, jolla voitaisiin kirjanpidollisesti osoittaa erilaisten sokerien käyttö, maksaisi nopeasti arvioiden puolesta miljoonasta yhteen miljoonaan euroon. Mutta jos pitäisi pystyä osoittamaan kuhunkin toimituserään fyysisesti käytetty veroton tai verotettu sokerikomponentti, jouduttaisiin puuttumaan jatkuvatoimiseen valmistusprosessiin. Vientiin ja kotimaan myynti menevät tuotteet tulisi valmistaa jogurttimassasta lähtien erikseen, minkä johdosta erät pienenisivät ja hillonvaihdon yhteydessä muodostuva hävikki kasvaisi.

Veroa ei voida ajatella perittävän sokerin käytön mukaan, vaan verotuksen tulee kohdistua lopputuotteeseen. Tosin lisätyn sokerin verottamisen valvominen olisi vaikeaa, koska vielä ei ole analyysimenetelmiä, joiden avulla se voitaisiin todeta.

Hallinnollisesti kevyin tapa on nykyisen tullinimikkeisiin perustuva makeisveron laajentaminen uusiin tuotteisiin.

Valmistevero kohtelee tuontituotteita ja kotimaisia elintarvikkeita samalla tavoin

Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto on aiemmassa veropoliittisessa kannanotossaan 20.3.2012 todennut, että Elintarvikkeiden verotusta pitäisi siirtää valmisteverojen suuntaan, koska arvonlisävero verotusmuotona heikentää kotimaisen tuotannon suhteellista kilpailukykyä. Elintarvikkeiden arvonlisäveron korotus rankaisee erityisesti kotimaista työtä, sillä prosentuaalinen vero nostaa suomalaisen tuotteen hintaa useita senttejä ja euroja enemmän kuin halvemmin tuotantokustannuksin tuotettuja tuontituotteita.

Jotta suomalainen tuotanto voisi kilpailla yhtäläisistä lähtökohdista tuonnin kanssa, pitäisi kilpailevien hyödykkeiden vero kiloa kohden olla yhtä suuri

Verotuksella tulisi yksinkertaisesti voida ohjata kuluttajia valitsemaan vähemmän energiaa sisältäviä tuotteita. Elintarvikkeiden energiasisältöön perustuva verotus palvelisi teollisuuden tuotekehitystä, kohtelisi erihintaisia ja korvaavia tuotteita

yhdenmukaisesti. Kun energiasisältöön perustuvaan verotukseen otettaisiin mukaan kaikki elintarvikkeet, voitaisiin ruoan arvonlisäveroa verokertymän ansiosta alentaa.

Yhteenveto

Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ry pitää valmisteveroja parempana kuin arvonlisäveron nostoa. Jos elintarvikkeiden valmisteveroja korotetaan, tulisi jo päätetty ruuan arvonlisäveron korotus peruuttaa.

Sokerivero on askel oikeaan suuntaan. Sitä ei kuitenkaan voida toteuttaa niin, että valmistajilta edellytettäisiin valmistusta verottomassa varastossa. Jos verolliset ja verottomat valmistusaineet ja lopputuotteet tulisi fyysisesti pystyä erottelemaan toisistaan, lisäisi se elintarviketeollisuuden hävikkiä ja muita valmistuskustannuksia.

Ravitsemuksellisesti tärkeitä ja monipuolisia maitovalmisteita ei tule rinnastaa makeisiin. Jos niiden verottamiseen kuitenkin päädytään, tulee yhdenmukaisen kohtelun vuoksi myös muista kuin maitopohjaisista raaka-aineista valmistetut välipalatuotteet lisätä verotettavien tuotteiden listaan.

Ruoan kokonaisverotaakkaa ei tule lisätä, sillä muihin kulutustavararyhmiin verrattuna elintarvikkeiden tuotannolla on Suomessa merkittävä työllistävä vaikutus.

Kunnioitavasti

Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ry.

Riitta Brandt
Toiminnanjohtaja